

posibilităților, unul și același fenomen înregistrat pe hărți diferite să fie reprezentat cu aceeași culoare. În felul acesta, hărțile devin clare și legate între ele.

Hărțile sînt însoțite de un comentariu care înfățișează întreaga varietate a materialului lingvistic nereprezentat pe hartă. În comentariu se dă o caracterizare a materialului pe baza căruia s-au alcătuit hărțile, se prezintă fenomenele notate numai la unele persoane anchetate, precum și variantele care nu sînt înregistrate pe hărți, se dau date despre dublete cu privire la cronologia lor, frecvența etc. În comentariile la hărțile lexicale se dau cuvintele așa cum au fost notate pe teren, deși pe hărți ele pot apărea într-o formă mai mult sau mai puțin unificată.

Volumul I are un sistem de indici, dintre care o valoare deosebită o are cel care prezintă cuvintele, fenomenele fonetice și morfemele cartografiate.

Primul volum din Atlasul dialectal bulgar este programat să apară de sub tipar în viitorul apropiat.

Între anii 1960—1962 a fost adunat în întregime materialul pentru volumul al II-lea al *Atlasului*, care cuprinde teritoriul din nord-estul Bulgariei. În el sînt incluse 256 de localități cu populație autohtonă. Pînă la sfîrșitul anului 1964 volumul va fi pregătit pentru tipar. Fără îndoială, al doilea volum va prezenta un interes deosebit și pentru lingviștii romîni.

Pentru volumul al III-lea a fost strîns material din peste 120 de localități din partea de sud-vest a Bulgariei, urmînd să se strîngă în continuare și din alte puncte.

Paralel cu munca la atlasul mare al dialectelor limbii bulgare, care este concentrată la secția de dialectologie a Institutului de limba bulgară, sub conducerea prof. Stoiko Stoikov se lucrează la Facultatea de filologie din Sofia și un alt atlas al graiurilor bulgare (*Micul atlas dialectal*), diferit ca structură de primul. Materialul pentru acest atlas s-a adunat în decurs de 15 ani după metodele de anchetă special alcătuite de prof. Stoiko Stoikov, încă în anul 1947 (Este vorba de «Micul chestionar pentru studiul graiurilor bulgare locale»). Acest chestionar conține 261 întrebări, din care 176 se referă la pronunțarea unor cuvinte izolate, la particularitățile fonetice, morfologice și de formare a cuvintelor; 61 întrebări au caracter lexical, fiind legate de ocupațiile agricole, de mijloacele de transport; 13 întrebări au în vedere articularea substantivelor masculine la singular, formarea timpurilor, terminațiile la pers. I singular și pers. I plural ale prezentului, terminațiile la pers. I singular ale aoristului și imperfectului la verbele de conjugare I și a II-a, formarea pluralului la diferite categorii ale substantivului etc.

Aceste chestionare au fost completate la seminariile cu studenții Facultății de filologie, secția limba și literatura bulgară. Materialul a fost cules din aproximativ 600 sate și este în prezent cartografiat.

Chestionarele au fost completate și în satele cu populație neunitară, vorbind graiuri amestecate.

Probabil, acest fapt se va reflecta într-o oarecare măsură asupra exactității izoglozelor unor fenomene. O asemenea metodă de culegere a materialelor nu dă posibilitatea să se efectueze un control, deoarece se culeg cuvinte izolate de la una și aceeași persoană, în felul acesta neobținîndu-se o reprezentare deplină și reală a repartizării teritoriale a fenomenelor fonetice sau morfologice.

Este necesar să se arate totuși că, în linii generale, izoglozele coincid cu fenomenele prezentate în atlasul mare.

Datele oferite de *Micul atlas dialectal* au calitatea de a oglindi mai exact, mai deplin, stadiul actual al dialectelor bulgare, deoarece rețeaua în acest atlas nu este stabilită după principiul vechimii satelor sau după principiul unității și purității lor din punct de vedere lingvistic.

Aceste fapte au o mare importanță teoretică, deoarece arată pînă la ce grad a mers procesul de nivelare a dialectelor bulgare, în ce măsură se păstrează diferențierile dialectale și care sînt principalele tendințe de dezvoltare a graiurilor bulgare.